

1 Sarcina probei

1.1 Care sunt regulile privind sarcina probei?

În general, sarcina probei în procedurile civile revine părții care solicită măsuri reparatorii, adică reclamantului.

În cazuri excepționale, sarcina poate fi transferată pârâtului sau intimatului. Un exemplu tipic este acela al unei acțiuni introduse pentru neglijență, în care se stabilește că reclamantul nu știe sau nu are mijloacele de a afla cum s-a produs un accident, că prejudiciul a fost cauzat de un obiect care se afla sub controlul exclusiv al pârâtului și că prejudiciul este legat de faptul că pârâtul nu a dat dovadă de o atenția necesară, caz în care se aplică principiul *res ipsa loquitur* (faptele vorbesc de la sine), sarcina probei fiind transferată pârâtului.

În general, reclamantul trebuie să dovedească, prin prezentarea de probe testimoniale relevante, toate faptele necesare pentru a justifica/fundamenta pretenția sa.

Instanța trebuie să evalueze probele și să pronunțe o hotărâre în conformitate cu concluziile la care a ajuns examinând faptele cauzei. Dacă, având în vedere circumstanțele, instanța nu poate să ajungă la concluzii privind un anumit fapt al cauzei care este important pentru stabilirea pretenției, acea pretenție ridicată de parte, care se bazează pe respectivul fapt, ar trebui respinsă.

1.2 Există reguli privind exceptarea anumitor fapte de la sarcina probei? În ce situații? Există posibilitatea de a prezenta probe pentru a dovedi că o anumită prezumție legală nu este valabilă?

Există anumite fapte care nu trebuie dovedite prin probe. Acestea includ anumite fapte care sunt incontestabile și clare, despre care se poate considera că instanța poate să aibă „cunoștință judiciară”. De exemplu, acestea pot include fapte referitoare la unități de măsură, probleme monetare, calendarul anual și diferențele de oră între țări. Alte exemple sunt constituite de faptele care sunt de notorietate publică și în legătură cu care se presupune că se bazează pe experiența umană, cum ar fi creșterea numărului de accidente rutiere, problemele cu care se confruntă o văduvă în creșterea unui minor etc. În mod similar, faptele istorice, științifice și geografice sunt cunoscute la scară largă și nu trebuie să fie dovedite prin prezentarea de probe.

În plus, există prezumții în anumite cazuri. Prezumția înseamnă o concluzie care poate fi sau trebuie trasă, dat fiind că anumite fapte au fost dovedite.

Aceste prezumții pot fi prezumții relative sau prezumții absolute.

Prezumțiile absolute sunt definite de lege și nu pot fi infirmate prin probe contrare. Prezumțiile absolute sunt rare. Un exemplu de astfel de prezumție este inclus în articolul 14 din Codul penal, care stipulează că se prezumă că un minor sub vârsta de 14 ani nu are răspundere penală pentru niciuna dintre acțiunile sau omisiunile sale. Prezumțiile relative sunt mult mai frecvente. Acestea pot fi infirmate prin probe contrare. De exemplu, un copil născut în cadrul unei căsătorii legale se prezumă a fi copilul soțului, cu excepția cazurilor în care se dovedește contrariul.

1.3 În ce măsură instanța trebuie să aibă certitudinea cu privire la un fapt pentru a-și întemeia hotărârea pe existența aceluia fapt?

Standardul probei în cauzele civile este „balanța probabilităților”. Cu alte cuvinte, instanța va considera că un fapt este stabilit dacă aceasta este satisfăcută de probele conform cărora este mai probabil ca faptul respectiv să fi avut loc decât să nu fi avut loc.

2 Strângerea probelor

2.1 Pentru strângerea probelor este întotdeauna necesar ca una dintre părți să facă o cerere în acest sens sau în anumite cazuri judecătorul poate dispune, de asemenea, din proprie inițiativă, strângerea de probe?

În procedurile civile, părțile cauzei vor alege ce probe testimoniale să prezinte instanței. Fiecare parte va cita acei martori care sunt considerați utili pentru cauza sa. Instanța nu este competentă să citeze martori din proprie inițiativă fără acordul părților.

2.2 În cazul în care cererea uneia dintre părți cu privire la strângerea de probe este aprobată, care sunt etapele următoare?

Procedura este simplă. Partea care dorește să citeze un martor va solicita instanței să emită o citație, iar instanța va emite citația urmând a fi comunicată martorului. Orice persoană căreia i s-a comunicat o astfel de citație are obligația legală de a se prezenta în fața instanței la data și ora indicate în citație.

2.3 Care sunt situațiile în care instanța poate respinge cererea uneia dintre părți de strângere de probe?

În majoritatea cazurilor, citația se va emite la solicitarea unei părți din cauză. Solicitarea unei părți de emitere a unei citații poate să fie refuzată rareori și în cazuri excepționale, dacă se dovedește că solicitarea este neresonabilă și constituie un abuz de procedură judiciară.

2.4 Care sunt diferitele mijloace de probă?

Există două tipuri de probe: depoziția verbală a martorului prezentată în fața instanței și proba scrisă sau documentară, prezentată prin depunerea de documente la instanță.

2.5 Care sunt metodele de obținere de probe de la martori? Acestea diferă de metodele folosite pentru obținerea de probe de la experții martori? Care sunt normele în ceea ce privește depunerea probelor scrise și avizele/rapoartele experților?

Nu există norme stabilite privind obținerea de probe din partea martorilor experți. Partea care prezintă probele trebuie să decidă dacă martorul expert își va prezenta depoziția în persoană sau dacă elementele de probă vor fi prezentate în formă scrisă.

2.6 Unele mijloace de probă au o forță probantă mai mare decât celelalte?

Nu există o regulă generală care să indice un anumit tip de element de probă ca fiind mai bun, mai fiabil sau mai convingător decât un alt tip de element de probă. Toate probele prezentate în timpul procesului vor fi evaluate de instanță în lumina circumstanțelor specifice ale fiecărei cauze.

2.7 Pentru dovedirea anumitor fapte, sunt obligatorii anumite tipuri de probă?

Nu, nu există astfel de norme.

2.8 Martorii au prin lege obligația de a depune mărturie?

Dacă unei persoane i s-a transmis o citație prin care i se solicită să se prezinte pentru a face o depoziție în fața instanței, persoana respectivă este obligată prin lege să facă acest lucru. Neprezentarea sau refuzul de a face depoziția constituie o sfidare a instanței și se pedepsește în mod corespunzător.

2.9 În ce cazuri poate un martor refuza să depună mărturie?

Martorii nu pot refuza să furnizeze probe. Totuși, în situații excepționale, martorii pot să refuze să răspundă la anumite întrebări sau să rețină anumite documente în temeiul unui privilegiu, cum ar fi secretul profesional.

2.10 Persoana care refuză să depună mărturie poate fi sancționată sau obligată să depună mărturie?

A se vedea răspunsul la litera (a) de mai sus.

2.11 Există persoane cărora nu li se poate cere să depună mărturie?

Toate persoanele sunt competente să furnizeze probe în orice procedură civilă, cu excepția cazului în care instanța decide că, din cauza vârstei, a dizabilității mentale sau a altei cauze similare, o persoană nu are capacitatea să își aprecieze obligația sa de a spune adevărul sau să înțeleagă întrebările adresate sau să furnizeze răspunsuri raționale la aceste întrebări (în conformitate cu articolul 13 din Legea privind probatoriul).

2.12 Care este rolul judecătorului și al părților în audierea unui martor? În ce situații martorul poate fi audiat prin intermediul videoconferinței sau prin alte mijloace tehnice?

Un martor va fi audiat de către partea care l-a convocat. În continuare, martorului i se vor adresa întrebări de către cealaltă parte. În final, dacă instanța consideră că este necesar, aceasta poate adresa întrebări pentru clarificarea suplimentară a anumitor aspecte.

Un martor își poate prezenta depoziția prin teleconferință sau prin alte mijloace tehnice dacă prezența sa fizică în fața instanței este imposibilă, cu condiția ca instanța să dispună de condițiile tehnice necesare. Orice condiții specifice impuse vor depinde de circumstanțele specifice ale cauzei respective.

3 Evaluarea probelor

3.1 Când probele nu au fost obținute legal de către una dintre părți, există restricții pentru instanță în ceea ce privește luarea în considerare a acestor probe în formularea hotărârii?

Orice probă care este obținută în mod ilegal, cu încălcarea drepturilor constituționale, va fi exclusă din orice procedură judiciară, iar instanța nu va putea utiliza respectiva probă. Un exemplu tipic de astfel de probă este înregistrarea ilegală a unei conversații private.

3.2 În calitate de parte într-o cauză, propria mea declarație va conta ca probă?

O declarație făcută de o persoană care este parte în cauză este luată în considerare ca probă. Faptul că o astfel de declarație provine de la o persoană care are interes direct în cauza respectivă este numai unul dintre numeroasele elemente care urmează să fie luate în calcul de instanță atunci când examinează sau evaluează ansamblul probelor.

Ultima actualizare: 01/08/2022

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.